

Dagtilbuddets navn	Cirklen
Tilsynsførende konsulent	Lone Petræus
Dato tilsynsbesøg	19-09-2017
Dato tilsynssamtale	28-09-2017
Deltager tilsynssamtale	Jette Lunddahl (leder), Sussi Kring (daglig leder), Camilla Jespersen (teamkoordinator), Gita (pædagog), Nurcan (pædagog), Janni (pædagog), Ilia (inklusionspædagog), Camilla (inklusionspædagog), Mette (forældre), Nanna (køkkenmedarbejder)
Dato kvalitetssamtale	14-11-2017

Konklusion (*offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside*)

Det kan på baggrund af observationsbesøg, tilsendt materiale og tilsynssamtale konkluderes, at Cirklen er et velfungerende dagtilbud, som overholder gældende lovgivning.

Cirklen har gennem de sidste år været igennem en rivende udvikling. Netop i år fylder Cirklen, som dagtilbud fem år, og på de år er to dagtilbud smeltet sammen til ét, mens der løbende er udviklet på den pædagogiske praksis.

Det seneste tiltag er en udvidelse og renovering af dagtilbuddet. Det betyder, at Cirklen i dag fremstår, som et mere tidssvarende dagtilbud. Der er samtidig kommet en løsning på de kuldeproblemer, der har været i Oasen gennem mange år. Der mangler nu at få fokus på en nytænkning af den sidste afdeling Boblen. Det er der ved at blive lagt en plan for.

Der er en veltilrettelagt og reflekteret pædagogisk praksis, hvor der er fokus på, at den skal kunne inkludere mange forskellige børn og behov. Det arbejdes der med i alle aktiviteter og metoder. Inklusionspædagogerne og køkkenmedarbejderne er i tæt dialog med den øvrige personalegruppe og ledelsen, så det er i alle sammenhænge, der kan samarbejdes om den bedste praksis. Læreplansarbejdet er veltilrettelagt og der er fokus på sproget i alle aktiviteter, så der sikres sproglig udvikling for alle børn.

Organiseringen af praksis er udviklet gennem hele Cirkkens levetid. Det har været centralt for ledelsen at skabe et forum, som både kan organisere, men også være med til at skabe et fællesskab og en oplevelse af samhørighed og fælles ansvar i personalegruppen. Det er opnået med morgenmødet, som er blevet et centralt redskab i organiseringen. Her planlægges det aktuelle dag ved en stor tavle, som skaber et fælles overblik.

Trivsel er centralt for både ledelse og personale. Da der samtidig er en stor diversitet i sammensætningen af familier og børn, betyder det, at der skal noget særligt til. Der er helt fra starten fokus på, hvordan den enkelte familie og det enkelte barn kan opnå den bedste trivsel i forhold til, hvordan de placeres i afdelingerne.

Dagtilbuddets skriftligt materiale

foreligger

- a. Læreplan -----
  - o herunder digital dannelse (medielæringsstrategi)-----
- b. Mad- og måltidspolitik -----
- c. Tabulex (forældrekommunikation), f.eks.
  - o Ugeplan -----
  - o Fora -----
  - o Nyhedsbrev -----
  - o Andet   Billeder, beskeder
- d. Trivselsvurderinger (TOPI)-----
- e. Sprogvurderinger-----
- f. Eventuelt andet skriftligt materiale
  - o Bevægelsespolitik (dagtilbud med idrætscertificering)-----
  - o Beskrivelser af arbejdet med bæredygtighed -----
  - o Andet   Nyhedsbreve, Velkomstfolder til forældre, dagsorden til forældresamtaler, opgavefordeling ledelse, orientering til personale, eksempel på ugeplan

Tilsynssamtale

Dialog om fokuspunkter og observationsbesøg.

Helt overordnet er det en dejlig oplevelse at være på besøg i Cirklen. Der er en meget tydelig struktur, som organiseres i samarbejde mellem ledelsen og personalet. Der foregår mange aktiviteter i mindre grupper, hvor der er et tæt samspil mellem børn og voksne.

1. Pædagogik

Ved besøget blev det observeret, at der ikke alle steder var så meget selvhjulpenhed i forhold til måltidet. Vi har dialog omkring, at det ikke harmonerer helt med det, som står i læreplanen. Det undrer ledelsen lidt, da det har været drøftet tidligere efter sidste tilsyn. Personalet har opmærksomhed på, at når det er travlt, så er det selvhjulpenheden som kan forsvinde. Køkkenmedarbejderen fortæller om sin ide med på skift at kunne deltage i måltidet på stuerne. Køkkenmedarbejderen vil meget gerne kunne støtte op om selvhjulpenheden. Vi taler om muligheden for at udvikle endnu mere på måltidet. Det kunne også være mad- og måltidspolitikken, som understøtter dette arbejde. Ledelsen vil i samarbejde med personalet finde ud, hvordan der kan arbejdes med emnet.

Ved besøget var der mange gode aktiviteter i gang. Der var også en voksen, som lagde vasketøj sammen. I den sammenhæng drøfter vi, at børn kunne være inddraget i sammenlægning af vasketøj. Vi havde en dialog om, at det er vigtigt at inddrage børn i de rutineaktiviteter, som der er hver dag. Som oftest synes børn, at det er sjovt at deltage i og der er meget læring i disse aktiviteter.

I har beskrevet, hvordan I arbejder med en BM undersøgelse, som I så bringer videre med i det pædagogiske arbejde. Hvordan arbejder I med det i forhold til de små børn?

Lige nu bliver der ikke gjort så meget, da det kun er børnehalebørnene som er inddraget. Der er et tæt samarbejde med forældrene i vuggestuen, så der er ikke så meget fokus på undersøgelser af BM i vuggestuen.

Inklusionspædagogen har foreslået, at hun vil observere i vuggestuen og deltage på stuemøder for at reflektere sammen med personalet.

Desuden er personalet i gang med at indtænke børneperspektivet i forhold til deres planlægning. Et eksempel er f.eks. "Fri for mobberi", som de bruger hver dag.

I forhold til aktiviteterne er der altid plads til børnenes input, hvis de f.eks., ikke har lyst til at deltage i aktiviteten. Vi taler lidt om "mosaik" metoden, som tidligere er blevet præsenteret på et fællesledermøde.

Forælderen supplerer, at det ville det være dejligt med et mere systematisk værktøj til vurdering af BM i vuggestuen.

2. Trivsel

Ved besøget opleves en høj trivsel hos både børn og voksne. Der er et tæt samspil mellem børn og voksne i de aktiviteter, som er på dagen. På legepladsen, hvor børnene leger mere frit, er børn og voksne også i tæt samspil. De voksne bevæger sig rundt og forbliver ved børnene efter behov. For at sikre børnenes trivsel er der højt fokus på indkøringen af børnene. Det enkelte barns trivsel er i fokus, så det sikres, at alle børn trives.

Inklusionsarbejdet gennem flere år har gjort, at det er nemmere at komme igennem en konflikt og hjælpe børnene.

Vi har en dialog omkring personalets løsning af en lidt svær situation med et barn, som blev tacklet på en rigtig fin måde. Det er noget, som der meget opmærksomhed på og der har bl.a. været et foredrag med Annette Prehn i personalegruppen, som har haft en stor betydning for at være opmærksom på egne og barnets reaktioner.

Qua den varierede børne- og forældregruppe er der stor erfaring med at tackle forskellige grupper. Der er børn på alle stuer som har forskellige udfordringer. Inklusionspædagogen er aktiv i forhold til fordeling af børn, så der sker en fordeling af børn i udsatte positioner. Der indtænkes både børne- og forældrematch.

Forælderen vil gerne rose institutionens måde at tackle børnene på, der er store forskelle på børnene, men personalet håndterer alle på en god måde.

Køkkenmedarbejderen vil meget gerne have børn med i køkkenet for at give børnene en anden oplevelse og lade dem bruge deres sanser på en anden måde. Hun oplever at nogle af deres udfordringer forsvinder, når de får lov til at bruge deres kompetencer i køkkenet.

Der kigges aldrig på barnet som et problem, men på hele situationen og barnet med den narrative tilgang. Der arbejdes også med aktionslæring. Der tales åbent om, at det er vigtigt, at der plads til at være forskellige. Man kan ikke agere ens, når man er forskellige mennesker.

Via BM er "skæld ud" blevet halveret imellem de to undersøgelser. Der har efter den første undersøgelse været fokus på, hvordan de voksne kan tilrettevise børn uden at skælde ud. Der er også kommet mere opmærksomhed på, hvad børn oplever som skæld ud.

3. Sprog

Når der arbejdes med læreplaner, er sprog gennemgående i alle de andre temaer. I alle aktiviteter arbejdes der også med sproglig stimulering, så der hele tiden sker en bevidst udvikling af børnenes sprog.

For at stimulere børnenes sprog bruges billeder af forskellige objekter, så børnenes nysgerrighed bliver aktiveret. Det er vigtigt for at stimulere den sproglige udvikling. Der bruges "Fri for mobberi" i forhold til ansigtsudtryk, hvilket børnene også bruger sammen. Det er oplevet, at børnene henviser til billederne, når de taler sammen og skal forklare hinanden, hvordan de selv eller andre har det.

Ved køkkenet hænger en tavle, hvor børn og voksne kan se, hvad dagens menu består af. Det er afbilledet med både ord og billeder. Tavlen med ingredienser bruges rigtig meget af både børn og voksne. Der skabes mange muligheder for samtaler omkring denne. Børnene står ofte ved tavlen og taler sammen om, hvad de skal spise den pågældende dag. Det er et meget lille greb, som giver meget til børnenes sproglige udvikling.

Overalt i institutionen bruges piktogrammer rigtig meget. Der er forskellige mål med denne metode. Der er nogle særlige børn, som har særligt glæde af, at de ved, hvad der skal ske i løbet af dagen. Piktogrammer bruges også i samlingen, hvor de større børn får mulighed for at sætte ord på dagens program. Personalet har oplevet, at de mindre børn i løbet af dagen leger samling, hvor de bruger piktogrammerne. Der er på denne måde mange funktioner i dette materiale.

4. Indretning

I forhold til udviklingspotentiale er det ved besøget oplevet, at indretningen med fordel er et område, der kan fokuseres på. Der er generelt meget papir og materialer, som hænger allevegne.

Vi har dialog om, hvor meget papir der hænger allevegne. Forældrene har også drøftet det på det sidste forældrebestyrelsesmøde. Vi har en drøftelse af, hvor meget der kunne komme i Tabulex, og hvad der kan hænge fremme.

Det vil være et punkt, som personale og ledelse vil prøve at kigge på. Det giver også personalet dobbeltarbejde, da de både er på Tabulex, papir på tavler og ringe til nogen særlige.

Vi taler lidt om, hvordan indretningen kan forenkles. Der kan arbejdes med både møbler, hylder og øvrig opbevaring. Lade legetøjet matche læreplanstemaerne i forhold til, hvad det er, der er fremme. I Oasen er der blevet ryddet rigtig meget op i forbindelse med renoveringen, der ikke er plads så mange ting som tidligere. Det kan være svært at få ryddet op, når der er mange ting på

stuerne. Der er meget historik omkring tingene, og personalet har forskellige holdninger til, hvad der skal være på stuerne.

Vi taler om muligheden for, hvordan stuerne kan inspirere hinanden. Få højere fokus på etik. I vuggestuen er der lavet små hjørner efter læreplanstemaer. Natur og naturfænomener, sociale relationer m.v. Der er således masser af potentiale til at inspirere hinanden.

Hvis man sammenligner de forskellige afdelinger er der et hængeparti i Boblen. Det er der ledelsesmæssigt fokus på og der skal nu fokus på Boblen i forhold til indretning. Der skal arbejdes på en 10 årsplan, da det er rigtig dyrt, at nytænke og ombygge.

5. Organisering

Organiseringen fylder meget i institutionen og der er opbygget gode vaner omkring det, så alle afdelinger føler et fælles ansvar for den daglige organisering af det pædagogiske arbejde. Organiseringen er med til at skabe ro og engagement, Morgenmødet er med til at give ro, da personalet ved at mulige udfordringer bliver løst på dette tidspunkt. Det giver et sammenhold i personalegruppen, så det er muligt at få tingene til at lykkes.

Oasen har været udfordret gennem en lang periode mens deres faciliteter er blevet renoveret. Det har været hårdt ind imellem, men der har været ledelsesmæssig støtte til at skabe strukturer i en svær periode, hvor der har manglet struktur og faste holdepunkter.

Der er en bevidsthed om at tilknytning til en stue, som holdepunkt er vigtig. Børnegruppen har brug for et tilholdssted. Det har Oasen erfaret i den periode, hvor de har været ude. Samtidig er det vigtigt, at de voksne formår at arbejde på tværs.

Der er som noget nyt kommet en øget opmærksomhed på børn, som skal i samme skole. I storegrupperne arbejdes der med at opbygge et fællesskab mellem disse børn, når de er i forskellige afdelinger.

Fokuspunkter dagtilbud

Implementering af igangværende projekter "Sammen om barnet" og kommende TOPI.

Starter op med TOPI i december. Der skal 9 afsted på en gang. Der holdes fokus på, hvordan der kan holdes gang i Sammen om barnet, når alle har været igennem uddannelsen. Plakaten med de forskellige modeller er en del af dette. Der er udarbejdet skabeloner til samtaler med forældrene, så alle grupper bruger den samme skabelon, det er en del af implementeringen. Det er forskelligt, hvordan forældrene modtager dagsordensmodellen, For nogen kan det godt virke skræmmende. Det opleves dog, at dagsorden giver et løft til forældresamtalen, og langt de fleste forældre er glade for det. Vi drøfter muligheden for at tage implementering op som tema på et ledermøde.

Institutionen vil fortsat gerne have fokus på betydningen af den anerkendende og narrative tilgang i det pædagogiske arbejde - både i forhold til børn, forældre og i personalegruppen.

Der har været afholdt en fælles aften for personale og forældre med Rikke Winkler, som blandt andet talte om mindre skæld ud. Der bliver talt meget om det narratives betydning for samarbejdet mellem både personale og forældre.

Der er et stort ønske om ledelsesmæssigt at etablere en stærk feedback kultur.

Ledelsen har spurgt personalet, hvordan de gerne vil have feedback. Det er vigtigt, at der kan være en mere nysgerrig tilgang til det pædagogiske arbejde med fokus på udvikling.

Ledelsens hensigter skal virke positive. F.eks. sagde et personale: "Kunne du ikke lige tie stille og prøve at lytte?" Personalet er forskellige og har forskellige behov. Ledelsen vil arrangere en strategi dag, hvor de vil lægge en plan for arbejdet.

I den nærmeste fremtid skal der være fokus på den forandring, det vil være, at Oasen skal skabe en ny hverdag i de nye fysiske rammer efter Cirkelns store ombygninger forår og sommer 2017. Det vil desuden kræve en ekstra opmærksomhed, at vuggestuen er udvidet med den 12 gruppe.

Nu skal både børn og personale til at organisere sig på ny, der er mange nye ting og den nye indretning betyder, at der skal kigges på nye rutiner og vaner. Vi drøfter kort koloni og det store engagement hos personalegruppen. Ligeledes om p-weekend i Tune.

Det er vigtigt for ledelsen, at der er uddannelse af den enkelte medarbejder.

Fokuspunkter konsulent

Er drøftet undervejs i tilsynssamtalen.

Opfølgning

Aftaler og eventuelle opfølgende indsatser

Der følges op ved næste tilsyn.

Bilag 1

Dagtilbuddets egne beskrivelser:

1. Læreplaner / læringsmiljøer

Hvordan organiserer I arbejdet med læreplaner og læringsmiljøer, herunder hvordan tilrettelægger I ...

- ... refleksioner?
- ... arbejdet med mål for børnenes læring?
- ... evalueringer?

Vi har en læreplansgruppe, hvor personalet er repræsenteret fra de 3 afdelinger, samt personale inviteres ind ad hoc, hvis de har særlige input eller viden om et emne. Læreplansgruppen holder møde ca. 1 gang i kvartalet, og opstiller forslag til arbejdet med læreplanen ud fra indhentede input fra resten af personalegruppen. Samt laver noget af det skriftlige omkring læreplanens udfærdigelse.

Lige nu har vi læreplanstemaer, der strækker sig over 2 mdr. ad gangen. Hver stue har Læreplansmøde 1 gang pr. mdr. af 1,5 time til evaluering og planlægning af aktiviteter ud fra de

pågældende læreplanstema der er på for perioden. Her opstilles mål for den konkret børnegruppe, samt planlægges aktiviteter ud fra dette.

Der hvor der er ekstra personale til rådighed i middagsstunden er det tydeliggjort i mødeskemaet, så tiden kan udnyttes til evaluering og planlægning. 1 gang om året arbejder vi i dybden i fælles forum på personalemøde, med fastsættelse af mål, tegn osv.

I forhold til evalueringen, har vi forsøgt os med forskellige modeller og evalueringsskemaer. Personalet i vuggestuen er ved at indarbejde brug af SMITTE (I=inklusionsdelen) modellen i læreplansarbejdet.

Hvordan sikrer I, at personale har ejerskab på læreplanerne og at de omsætter dem...

- ... i planlagte aktiviteter
- ... i hverdagsaktiviteter

Vi tilstræber at skabe tid og mulighed for at arbejde med læreplanerne på læreplansmøderne. Vi arbejder for at det skal give mening at arbejde med læreplanerne, og at målene for arbejdet omkring børnene udarbejdes og at de planlagte aktiviteter og rammerne omkring børnene (læringsmiljøet) giver muligheder for at nå målene for arbejdet omkring børnegruppen på den pågældende stue.

De planlagte aktiviteter foregår hovedsageligt om formiddagen, hvilket vi kalder "fokuseret tid", hvilke tager udgangspunkt i læreplanstemaet og behovet i børnegruppen.

I hverdagsaktiviteterne, har vi løbende dialog om, hvordan f.eks. sproget indgår i samspillet mellem personale og børn.

Hvordan arbejder I med børnemiljø og sikrer, at I inddrager børneperspektiv?

Vores inklusionspædagog laver hver 2. år børnemiljøvurdering, hvor hun interviewer størstedelen af børnehavebørnene i mindre grupper ud fra DCUMs spørgeskema til børnemiljøvurdering. Efter interviewene samler Ilia pointerne fra børnene til den samlede læreplan, samt giver stuerne individuel tilbagemelding på deres børns tilbagemeldinger. Resultaterne fra børnemiljøvurderingen sammenlignes også med resultaterne fra sidste undersøgelse. Dette er et ret konstruktivt arbejdsredskab, til refleksion over egen praksis, egen relationskompetence og læringsmiljøet. Ud fra børnemiljøvurderingen findes fokuspunkter, som vi arbejder med i hele huset.

2. Sprogindsats

Hvordan arbejder I med sprogstrategier i det pædagogiske arbejde?

Vi har en sproggruppe, dvs. en gruppe af repræsentanter af personale fra de tre afdelinger (sprogpædagoger). Vi mødes ca. 1 gang i kvartalet, og samler op på hvordan sprogarbejdet fungerer i hverdagspraksis, samt hvis der er temaer der skal bearbejdes.

Vi laver ind imellem oplæg på personalemøder, har sprog på som punkt til afdelingsmøderne i de 3 afdelinger 1 gang pr. mdr.

Vi har et tæt og konstruktivt samarbejde med logopæd. Hanne Larsen, og koordinere med hende hvem der skal varetage hvilke opgaver.

Vi arbejder løbende på at holde opmærksomheden på sprog i hverdagsdialogen med børnene aktiv og i live, og evaluere på dette på sprog møderne.

Vi har sprog som gennemgående tema hele året, koblet med de andre læreplanstemaer, sådan at sprog tænkes med ind i de aktiviteter der tilrettelægges.

På vores daglige morgenmøder spørger vi ind til hvilke sprogaktiviteter der er i de aktiviteter der præsenteres der, for hele tiden at holde det præsent i vores bevidsthed.

Vi søger ny viden på området, og forsøger at holde os opdateret og dele erfaringer og viden om sproglig udvikling.

Vi anvender Læseleg, Sprogpakken, Sprog er en gave, TRAS, samt elementer fra Trine Kjær Kroghs undervisning i Sprogetværket, f.eks. Sprogets milepæle. Ved tvivlsspørgsmål kontakter vi Logopæd. Hanne Larsen.

3. Overgange

Hvordan tilrettelægger I børnenes overgange? (eksempelvis, hvornår afholder I introsamtaler, mm)

- **Fra hjem til dagtilbud**

Når vi ved hvilken stuen børnene skal være på, inviteres forældrene til en introduktionssamtale, med udgangspunkt i de inspirationspapirer vi har fået centralt fra. Her afstemmes gensidige forventninger, og aftales konkrete tiltag i forhold til indkøring og aftaler herom. I en periode har personalet på stuerne selv taget introsamtalerne. Nu tilstræber vi igen en periode at deltage fra ledelsen, da vi kan byde ind med forskellige perspektiver alt efter rolle og funktion i Cirklen.

- **Interne overgange, eksempelvis mellem vuggestue og børnehave**

- Der er særligt behov for grundig overlevering ved børn i vanskelige læringsituationer. (Se Bilag 1 om overgange og sprog s. 36 i Læreplanen.). TRAS opdateres og overleveres ved overgangen mellem vuggestue og børnehave. Der laves sprogscreening ved tvivl om børnenes sproglige udvikling på alle tre områder (ekspressive, receptive og fonologiske områder)
- Personalet snakker sammen om indkøringen, og får afstemt forventninger til hinanden (hvem gør hvad, hvornår)
- 1 mdr. før et barn skal rykke i børnehave tages kontakt til pågældende børnehavegruppe, hvor der ligger en plan A og plan B. Planen for overlevering starter ca. 14 dage før barnets start, hvor der laves forskellige tiltag:
  - Barnet / børnene er på besøg i børnehaven med et personale fra vuggestuen.
  - Den nye børnehavestues personale henter barnet / børnene til besøg i børnehaven.
  - Der koordineres mellem vuggestue og børnehave om ture, evt. ingen ture den sidste uge inden barnets start på børnehavestuen. (Her tænkes i gruppeinddeling eller ture på tværs)
  - Barnet / børnene spiser med i børnehaven inden start.
  - Vuggestuen formidler til forældrene, at børnehaven forventer de kommer på besøg inden barnet starter i børnehave. Dette for at hilse på personale og høre om det at gå i

børnehave (forventningsafstemning).

- **Eksterne overgange, eksempelvis til eller fra et andet dagtilbud**

Vurdering fra barn til barn, hvilken og hvordan overleveringen skal foregå. Det kan være skriftlig eller mundtlig overlevering, samt evt. brug af billeder.

Hvor mange børn blev skoleudsat i det igangværende skoleår?

Vi har 2 børn som er skoleudsat, samt et barn er overflyttet til vores institution, som er skoleudsat.

Er der kommet børn tilbage, der var startet op i skole?

Nej

4. Inklusionsmidler

Hvordan arbejder I med de inklusionsmidler, som I har fået tildelt?

Vi har ansat to inklusionspædagoger, som er kandidat uddannet og har speciale i inklusion. De er vejledende, observerende, og giver sparring i børnesager, på den pædagogiske praksis både individuelt og i grupper. De er meget ude blandt børn og personale, og er med til at sikre og opretholde et inkluderende blik i det pædagogiske arbejde.

De samarbejder tæt med tværfaglige instanser og er tovholdere på alle vores børnesager.

De holder oplæg på personalemøder, til afdelingsmøder, deltager tæt i forældresamarbejdet og sikre inklusionsforståelsen også i det perspektiv.

Vi har en inklusionspædagog med i arbejdsgruppen for overgange, hvilket også kan bidrage til at styrke inklusionsblikket i den udviklingsproces.

Vi prioriterer ligeledes, at der er pædagoger som er uddannede i social inklusion.

Inklusion er den retning vi italesætter som en del af vores pædagogiske fundament.

Det betyder, at vi hele tiden er refleksive i forhold til, hvordan vi kan tilrettelægge, tilpasse og justere vores pædagogiske praksis, så vi kan rumme de børn og familier, som går i Cirklen. Dette både ud fra et hensyn til individet og fællesskabet.

5. Fysiske rammer

Hvordan udnytter og inddrager I jeres fysiske rammer i det pædagogiske arbejde?

Cirklen har de sidste 5 år gennemgået mange ombygninger, renoveringer og forandringer.

Derigennem tilpasser vi hele tiden de fysiske rammer, så de matcher vores pædagogiske praksis. F.eks. er et rengøringsrum lavet om til et aktivitetsrum.

Vi tænker i udnyttelse og optimering af eksisterende rum – ligesom vi fordeler de lokaler, hvis der f.eks. er en gruppe på tur og deres grupperum er ledigt benyttes det af andre børnegrupper. Dette foregår på vores daglige morgenmøde.

Vi har meget få ekstra rum, hvilket betyder, at vi skal være kreative i forhold til at dele børnene op i mindre grupper.

Det seneste er en gennemgribende ombygning af den ene af vores børnehaveafdelinger, som

bliver optimeret, og gennemgår en total renovering. Principperne for projektet har bl.a. været fleksibilitet ud fra tænkningen om, at vi skal kunne rumme både mindre og større grupper. Vi får f.eks. flytbare vægge, og i indretningen er der tænkt i et attraktivt og udviklende læringsmiljø for børnene. Vi udvider Cirklen med en ekstra vuggestuegruppe, hvor tænkningen og arkitekturen er lig ombygningen i børnehaveafdelingen. Udvidelsen sker for at kunne være et fleksibelt dagtilbud, da vi er beliggende i Hvidovre midt, hvor der de sidste år har været mange tilflyttere. Cirkelns balance mellem vuggestue og børnehavebørn vil på den måde blive 5 vuggestuegrupper og 7 børnehavegrupper, hvilket er mere bæredygtigt.

6. Forældresamarbejde

Hvordan sikrer I, at samtlige forældre oplever et godt forældresamarbejde?

Vi tager forældresamarbejdet meget seriøst. I det daglige har personalet kontakt med forældrene. Vi laver nyhedsbreve, og orienterer forældrene løber om vores pædagogiske praksis og diverse tiltag. Både i hverdagen, i institutionen, på Tabulex og Instagram.

Vi er i gang med uddannelsen "Sammen om barnet", hvor ca. 35 ansatte med udgangen af januar 2018 vil have gennemført. Den uddannelse har givet os et fælles afsæt, et sprog og nogle modeller som vi fælles kan referere ind i. Den har betydet, at vi f.eks. er begyndt at lave skriftlige indkaldelser med dagsorden til vores forældresamtaler, så forældrene kan forberede sig, og ved hvilken type møde de skal deltage i.

Vi opfordrer altid vores forældre til at henvende sig, hvis de er bekymret for deres barn, noget de undrer sig over, er utilfredse med eller har spørgsmål til. Heldigvis har vi forældre der er gode til det. Det betyder nemlig at vi som institution kan få øje på, hvor vi kan optimere og blive endnu skarpere i samarbejdet med forældrene.

Vi har mange forskellige typer af familier i Cirklen, hvilket betyder, at personalet skal være dygtige til at håndtere mangeartede problematikker og familier.

Hvis der opstår nogle udfordringer i samarbejdet med forældre vil ledelsen altid blive inddraget – ligesom inklusionspædagogerne også ofte er med. Vi betragter forældrehenvendelser som konstruktive – og det er vores oplevelse, at vi ofte ender med at være beriget med ny viden og et tættere samarbejde både som institution og forældre.

Der er også situationer, hvor et samarbejde må ophøre – heldigvis de færreste, men ud fra en erkendelse af, at et sceneskift kan være konstruktivt, hvis andet er udtømt.

Forældresamarbejdet er en gensidig proces imellem forældre og institution. Vi opfordrer altid til tæt dialog – og det er vores ønske, at forældre henvender sig uanset hvad problematikken end måtte være. Det er vores bedste chance for at opnå et godt forældresamarbejde med alle forældre.

Hvordan indgår forældretilfredshedsundersøgelsen i jeres arbejde med forældrene?

Da forældretilfredshedsundersøgelsen blev udarbejdet i december 2015 havde vi en forældretilfredshed på 93%.

Da den blev udarbejdet havde vi undersøgelsen oppe på et forældremøde og på et personalemøde, hvor vi arbejdede med de områder, som vi kunne optimere. Vi lavede et nyhedsbrev til de øvrige forældre, hvor vi kort skrev om undersøgelsen.

Da undersøgelsen var i gang gjorde vi et stort arbejde for at få forældrene til at svare.

I hvilke samarbejdsfora inddrager I forældrene – og hvordan fungerer det?

Forældrene er en stor del af vores hverdag, og alt hvad der berører deres børn, er de inddraget i. Det være sig i det daglige samarbejde, på planlagte og adhoc samtaler, på møder med det tværfaglige team. Vi er endnu ikke med i TOPI. Med det tiltag fra januar 2018 vil samarbejdet blive yderligere intensiveret.

Forældrene er inddraget i bestyrelsen, til temaaftener, forældremøde med valg til bestyrelsen, diverse arrangementer såsom sommerfester, julearrangementer, afslutning for kommende skolebørn, forældre Kaffe osv. Vi oplever, at det giver forældre et andet indblik i vores hverdag og arbejde med børnene.

Når der er særlige tiltag som vores store ombygning 2017 og tidligere vandskade 2015, så inviterer vi forældrene til ekstraordinære informationsmøder, og vi oplever, at forældrene er konstruktive og positive i deres samspil med os. Kommer med deres blikke og ideer til, hvordan vi kan gøre tingene endnu bedre.

Vi kan dog være udfordret på fremmødet. Mange forældre og børnefamilier er presset på tid, og det får betydning for, hvor mange der deltager. Det er tilsyneladende en generel problematik, da vi har vendt det med lederkolleger i vores netværk, som oplever det samme.

Når det er møder vedr. det enkelte barn er der altid fuld opbakning og deltagelse.

Hvordan omsætter I konkret viden og værktøjer fra ”Sammen om Barnet” og ”TOPI” i jeres forældresamarbejde?

Jf. tekst under forældresamarbejdet, så har vi udarbejdet en skabelon for forældresamtaler. Se vedlagte.

Derudover anvender vi de forskellige skabeloner i forberedelsen af samtaler, i vores daglige dialoger, på personalemøderne, i vores kommunikation – her refererer vi til f.eks. ”hvis sko er du i lige nu” – et billede på de mange forskellige perspektiver, som vi kan anskue en situation ud fra. Hvis personalet oplever udfordringer i forældresamarbejdet, så er det blevet lettere at tale om det, da vi kan referere til et fælles sprog – og både ledelse og medarbejdere har været på samme uddannelse. Vi har fået redskaber til at gøre egen praksis mere reflektiv – og deraf forhåbentligt mere professionelt og kvalitativt på længere sigt.

Der er i skrivende stund fortsat halvdelen af medarbejderne i gang med uddannelsen ”Sammen om barnet”, og når alle er igennem, er det vigtigt at have implementeringen og vedligeholdelsen for øje.

Til vores sidste forældremøde i maj 2017 arbejdede vi med workshops, hvoraf den ene var en workshop med forældresamarbejdet og en præsentation om ”Sammen om barnet”. De så uddrag fra slides, modeller og havde dialog med ledelse og ansatte om det. Mange af de fremmødte forældre var positive over at kommunen på den måde har prioriteret uddannelse for de ansatte.

Det er ligeledes vores oplevelse, at når så mange ansatte er afsted på samme tid, så giver det en mærkbar anden effekt for den samlede institution end når enkelte ansatte er på kurser.

7. Personale

Medarbejderudvikling

Hvordan arbejdes der med medarbejderudvikling?

Vi er dagligt i dialog med medarbejderne. Vi tilstræber en åben dialog. Medarbejderne ved at de kan komme til ledelsen og modtage sparring både i forhold til pædagogik, forældre og personalesamarbejde samt med personlige ting, som berører dem og deres arbejde. Vi har et princip om at medarbejderne skal komme, hvis der er behov for det, da vi ikke kan "gætte" hvad der sker for den enkelte. På det plan vægter vi både faglig og personlig udvikling højt. Personalet skal være refleksive i relation til deres arbejde og dem selv. Vi har bl.a. den årlige TUS eller GRUS samtale, hvor der med forskellige indfaldsvinkler arbejdes med udvikling.

Se endvidere næste afsnit i forhold til vores organisering af medarbejderudviklingen.

Hvordan sikres der, at personalet har de fornødne kompetencer til at løse de opgaver, der skal løses?

Overordnet set udvikler vi en strategi for en 2-årig periode. Det betyder, at der er givet en retning for, hvad personalet skal arbejde efter. Den retning bygger på Hvidovre kommunes politikker, og er herfra tilpasset Cirklen. Den er delt i 6 fokusområder, og under hvert område er det specificeret, hvad der skal arbejdes med. Personalet er inddraget i forhold til forståelsen af strategien, og de bidrager med, hvordan det kan udmøntes.

Vi er løbende i dialog med den enkelte medarbejder, og understøtter det, de selv giver udtryk for ligesom vi giver dem vores (ledelse og inklusion) blik på mulige udviklingsmuligheder. Dette foregår både ved GRUS og TUS samtaler, men primært i daglig sparring og vejledning. Måden vi har organiseret vores inklusionspædagogers arbejde på understøtter dagligt mulighed for sparring, vejledning og refleksion. Personalet er vant til blikket udefra, som både kan udfordre og støtte personalet i den pædagogiske praksis. Derigennem opøves personalets kompetencer og det bliver lettere at få øje på, hvor de har brug for at udvikle sig. Vi arbejder med vidensdeling på personalemøder og afdelingsmøder. (mere om det i næste afsnit) Vi deltager i fælles uddannelse "Sammen om barnet". Det er et tydeligt kompetenceløft, når så mange ansatte får den samme viden på samme tid. Det giver et fælles sprog og fundament.

I 2016 udarbejdede vi Cirkelns DNA, som i dag danner grundlag for vores fundament. Vi afholdte en personaleweekend på Tune kursuscenter, hvor alle medarbejdere deltog. Formålet var et større kendskab på tværs af institutionen, et fælles fundament og en fælles udarbejdelse og formulering af Cirkelns DNA, således at alle medarbejdere oplever at være inddraget og have et medejerskab. Det var en meget udbytterig weekend, som stadig "lever" i institutionen.

Cirklen DNA:

Vi er fællesskabere af det gode barneliv.
Vi er faglige og udviklende.
Fordi vi kan, vil og gør

Vi har løbende ansatte på kurser, men overvejer den egentlige effekt, da det er tydeligt, at den samlede viden i personalegruppen har en større effekt. Der kan være individuelle behov som er konstruktiv understøtning af den enkelte. Men vi har de sidste år prioriteret at have fælles tiltag f.eks. i form af oplægsholdere f.eks. til personalemøder/forældremøder. Rikke Winkler i 2016 og en hel pædagogisk lørdag i 2017 med Annette Prehn om hjernesmarth børn.

Derudover er samarbejdet med det tværfaglige netværk en vigtig del af personalets kompetenceudvikling. De får hjælp, sparring og vejledning til bedre at forstå både det enkelte barn, gruppen og dem selv i samspillet.

Vi er desuden i gang med at udvikle et kompetence katalog, hvor vi får en samlet oversigt over, hvis personalet har nogle særlige kompetencer indenfor et område, som de øvrige ansatte kan have gavn af.

Hvordan er vidensdeling organiseret?

Vi afholder altid fælles personalemøde med forskellige emner, hvor personalet arbejder på tværs af institutionen. Et forum som personalet selv giver udtryk for er berigende.

Vi har afdelingsmøder, hvor personalet deler pædagogiske overvejelser, tiltag, planlægning m.v. Når der er viden, som er vigtig for en bestemt gruppe eller hele institutionen bliver der lavet skrivelser eller det bliver fremlagt på et givent møde.

Personalet i de to børnehaveafdelinger arrangerer en årlig koloni på tværs, hvor der i år også er et samarbejde med en af de ansatte i køkkenet som skal deltage og bidrage med sin viden om mad i naturen. Alt sammen et samarbejde hvor der er rig mulighed for vidensdeling på tværs.

Inden hvert personalemøde udarbejder alle relevante informationer videregives på information og kan bruge vores personalemøder til faglig udvikling og sparring. På mødet er der et fast punkt på dagsordenen, hvor personalet kan stille spørgsmål.

ledelsen et "orientering fra ledelsen", hvor skrift. På den måde mindsker vi tiden på

På ledelsesniveau er vi organiseret i ledelsesnetværk, hvor vi deler viden, giver sparring til hinanden og udvikler ting sammen. Vi deltager i arbejdsgrupper centralt og i den årlige ledelseskonference samt diverse relevante fora for udvikling.

Igen er uddannelsen "Sammen om barnet" også en uddannelse, hvor vidensdelingen har været i højsæde, da personalet på afdelingsmøder har delt deres arbejde med aktionerne, og bruger hinanden stuevis i hverdagen.

De tværfaglige netværk bidrager i understøttelsen af vidensdeling ligesom vores inklusionspædagoger er en afgørende faktor. De kommer rundt i hele institutionen, og kan se og ved, når der er ansatte, som er gode til bestemte pædagogiske tiltag, viden e.l. som kan være til gavn for andre ansatte.

Hvordan organiserer I implementeringen af nye tiltag, f.eks. Sammen om Barnet og TOPI? (fx pædagogmøder, møder for samtlige medarbejdere, teammøder, stuemøder, mm.)

Som beskrevet ovenfor arbejder vi med det på vores afdelings møder, hvor personalet deler deres aktioner. Vi taler om det på personalemøder, og personalet har kunne vælge hvordan de vil fremlægge deres udvikling og nye erkendelser. Dette skal ske i august og september.

TOPI begynder vi på til januar 2018, hvor 9 medarbejdere skal uddannes i det, og de skal videregive det til den øvrige gruppe bl.a. på afdelingsmøder og personalemøder.

Implementering, opfølgning og opretholdelse bliver hovedfokus de kommende år.

Normering

Fordeling pædagogtimer – medhjælpertimer

<u>Pædagogtimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af uddannede pædagoger. Da ledere bliver lønnet af en anden konto, tæller lederens børnetimer ikke med.</i>	744 = 61%
<u>Medhjælpertimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af ikke pædagoguddannede medarbejdere (selvom medarbejderen kan have en anden uddannelse)</i>	453 = 37%
<u>Pædagogstuderende</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af pædagogstuderende i de lønnede praktikperioder</i>	32 = 2%

Klik eller tryk her for at skrive et tal. Følgende medarbejdere tæller **ikke** med i normeringen: PAU-elever, pædagogstuderende i de ikke lønnede praktikperioder og medarbejdere i løntilskud

Er der PAU- elever i huset? Ja Nej

Hvilken betydning har det for jeres pædagogiske arbejde, at I har PAU-elever og/eller pædagogstuderende?

De pædagogstuderende kan bidrage med et blik ind i institutionen, stille spørgsmål til vores praksis og de har sidste nye viden tæt på, som kan være inspirerende for institutionen. Dog opleves det at nogle studerende har meget fravær – både ved indkald og sygdom. Det påvirker arbejdet med børnene, kollegerne og den daglige drift i sådan en grad, så det er blevet taget op som en problematik i ledergruppen.

Hvordan har personaleudskiftningen været, når I ser et år tilbage?

Vi har ansat 3 nye pædagoger og en inklusionspædagog. Vi har også en pædagogmedhjælper på orlov pga. uddannelse til pædagog. Derudover 2 på barsel.

8. Egen vurdering

Hvad er jeres egen vurdering af institutionen?

Den 1. november 2017 er det 5 år siden, at Cirklen blev fusioneret. Det har været 5 udviklende år både pædagogisk, i forhold til samarbejdet og de fysiske rammer. Dette er sket i takt med at kompleksitetsgraden er øget inden for den offentlige sektor, hvor forandring og udvikling samfundsmæssigt er blevet et grundvilkår. Det har betydet, at der samtidig med fusionen er kommet mange nye tiltag centralt fra, som vi har skulle håndtere og implementere.

Personalet er gået til opgaverne med mod, faglighed, kreativitet og medspil.

Vi ønsker at være en moderne kvalitetsinstitution, og vi vægter udvikling, faglighed og nysgerrighed højt.

Vi ser forældrene som vores samarbejdspartnere, og de hjælper os med at opretholde kvaliteten med deres blik på institutionen.

Vi er en institution, som vægter forskelligheden internt, så vi på bedste vis kan matche de mange forskellige typer af familier, som Cirklen samarbejder med hver dag.

Vi er samtidig en institution, som har øje for, og er åbne overfor, at vi hele tiden kan blive bedre og udvikle os. Vi er mange ansatte, mange børn og familier. Forskelligheden er i højsæde, og det kræver, at vi har modet til at se på os selv både hver især og som organisation.

Med så mange mennesker samlet på et sted vil der altid kunne opstå udfordringer, som skal håndteres, det ser vi som en naturlig del af vores virke – det vigtigste er måden hvorpå vi håndterer tingene.

Samlet set er vi en institution i trivsel og fortsat udvikling – vi ønsker at skabe den bedste hverdag for vores børn, familier og ansatte – så vi leverer de bedste betingelser for et godt børneliv og en god arbejdsplads.

På baggrund af denne vurdering, hvilke *pædagogiske fokuspunkter* vil I da pege på til jeres kommende pædagogiske tilsyn?

Implementering af igangværende projekter "Sammen om barnet" og kommende TOPI.

Vi vil fortsat gerne have fokus på betydningen af den anerkendende og narrative tilgang i det pædagogiske arbejde - både i forhold til børn, forældre og indbyrdes i Cirklen.

Ledelsesmæssigt vil vi gerne arbejde med at etablere en feed-back kultur.

Fokus på den forandring det vil være, at Oasen skal skabe en ny hverdag i de nye fysiske rammer efter Cirkelns store ombygninger forår og sommer 2017 samt udvidelse af institutionen med den 12 gruppe.

Bilag 2

Konsulentens observationsbeskrivelse

I forbindelse med det pædagogiske tilsyn, besøger den tilsynsførende pædagogiske konsulent dagtilbuddet. Besøgets varighed varierer alt efter dagtilbuddets størrelse og organisering. Den pædagogiske konsulent foretager observationer i samtlige dagtilbuddets afdelinger.

Besøget har til formål, at skabe indblik i dagtilbuddenes pædagogiske praksis. Der er fokus på, hvorvidt dagtilbuddets skriftlige materiale, såsom læreplaner, dagtilbuddets egne beskrivelser (spørgeskema), mm., omsættes i praksis. For at sikre systematik og gennemsigtighed i tilsynsprocessen (uvildighed), fokuseres der ved besøget på de tegn, der er beskrevet under de enkelte overskrifter.

I nedenstående beskrivelse kan der indgå den pædagogiske konsulents refleksioner og anbefalinger (fremhævet med *kursiv*), som vil blive drøftet ved tilsynssamtalen.

Fokus for tilsynsbesøget

1. Pædagogik
2. Trivsel
3. Sprog
4. Indretning
5. Organisering

1. Pædagogik

Hvilke aktiviteter foregår der i børnehuset?

Ifølge årshjulet arbejdes der i september måned med sociale relationer. De aktiviteter, som jeg ser i løbet af dagen er:

- Massage og yoga (BH)
- Bygge med lego (VG)
- Samling (BH)
- Frugt eftermiddag (BH)
- Frokost BH/VG
- Legeplads i middagsstund

Ved morgenens planlægningsmøde havde alle stuer planlagt forskellige aktiviteter, hvor de delte sig op i mindre grupper. Her blev nævnt; fokus på sprog, udeleg, tur til Lejerbo, relationer via sprog, aktiviteter på tværs på legepladsen (Oasen), sociale relationer i grupper, spille spil i grupper, massage og yoga.

Jeg har været på to stuer i Boblen, tre stuer i Oasen (ude) og tre stuer i vuggestuen.

Hvordan tænkes læring ind det planlagte, det spontane og rutinerne?

Alle de planlagte aktiviteter omhandler læring på forskellige niveauer. Fokus er de sociale relationer. Derudover arbejdes der samtidig med sproget, der sættes ord på handlinger og genstande.

Bygge med lego (VG); Her fortæller den voksne, at børnene skiftes til at sætte klodser på. De øver sig dermed i at vente på tur. Børnene klarer det rigtig fint og er meget optagede af legen.

Samtidig sættes der ord på følelser, konkrete handlinger og oplevelsen af spænding. "Det bliver spændende", "hvor højt kan det blive?" m.m.

Frokost (BH) på to stuer;

Stue 1; Det er en voksen, som dækker bord, børnene smører selv deres mad, mens en voksen hælder mælk eller vand op. Vandet er i en stor kande. Maden er meget indbydende anrettet på mindre fade, så der er et til hvert bord.

Stue 2; På denne stue er de i gang med maden. Der er små kander med vand og mælkekartoner. De voksne spørger, hvilket pålæg børnene gerne vil have, og så får de det, de har bedt om. Den voksne smører f.eks. leverpostejmadder til børnene.

Legeplads (BH); Hele Oasen er ude på legepladsen, da de venter på, at deres etage er klar efter renovering. Børnene leger på hele legepladsen og udnytter alle kroge. I hytten/teltet er der lidt spil/tegnesager, så børnene kan vælge denne aktivitet, hvis de har lyst.

Tegn hos børn

- Børnenes deltagelse: Børnene er aktivt deltagende, dvs. engageret, lyttende og optaget.
- Børnenes nærmeste udviklingszone: Børnene viser tegn på at være tilpas udfordret, dvs. at børnene giver udtryk for, at de vil prøve noget nyt, eller børnene viser tegn på at være trygge ved at udfordre sig selv eller bliver udfordret.

VG; Børnene er aktivt deltagende i de små aktiviteter, som er på stuerne. De lytter, svarer, kommunikerer og prøver af, hvad de kan (Lego)

BH; Ved afslutningen af yogaen er børnene optagede af, hvad den voksne gør og efterligner de bevægelser, som hun laver. De er rolige og virker glade for aktiviteten.

BH; Ved frokosten er børnene optagede af at spise. En større pige tager selv mælkekartonen og hælder mælk op. Der er ikke nogen børn, som klager over, at de ikke selv får lov til at smøre eller hælde op.

BH; på legepladsen (Oasen) Børnene bevæger sig hjemmevant rundt på legepladsen. De leger i små grupper og er fordelt på hele området. Børnene er meget rolige og trygge. De kender systemet på legepladsen og starter selv op med mindre aktiviteter (tegne osv.) De udfordrer sig selv ved at klatre i træer (en sidder fast) og leger på klatrestativer, sandkasser m.v.

Tegn hos voksne

- De voksnes relation til børnene: De voksne er nærværende, lyttende og engagerede. De voksne har øjenkontakt med børnene. De voksne har tilpas fysisk kontakt til børnene.
- De voksne arbejder med differentieret tilgang: De voksne tilbyder børnene differentierede aktiviteter, afstemt efter alder, udvikling, interesser, mv.
- De voksne følger børnenes læringsinitiativer: De voksne ser børnenes initiativer og følger og evt. udbygger dem.

- De voksne understøtter børnenes leg: De voksne skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret. De voksne udvider legen, eksempelvis ved at deltage, tilføje idéer eller materiale, eller ved at understøtte børnene i at deltage i legen.

VG; En mindre gruppe af børn er på stuen med to voksne. De leger lidt med en stor motorikbold, hvor børnene udfordres lidt ved at ligge på den. Der er stor opmærksomhed fra den voksne på, hvordan barnet reagerer på bevægelserne. De voksne opholder sig på gulvet og er hele tiden opmærksomme på børnene.

VG; Ved frokosten fortæller den voksne, at der er smør selv dag i dag. Der er hele tiden dialog om meden, som kommer på bordet. Det er rugbrød, og de voksne spørger børnene, hvem der selv vil smøre og understøtter børnene.

BH; Under aktiviteten med massage og yoga er der skabt en stemning af ro. Der er lavet lidt mørkt på stuen og alle børn har en lille måtte. Børnene opfordres til at prøve alle ting også selvom de synes det er svært. (Eksempel med lille historie).

BH; Ved frokosten er de voksne meget nærværende i forhold til børnene. Der er ro omkring bordene og der føres små samtaler omkring maden. På stue 2 smører børnene ikke selv maden, og der er ingen voksne, som opfordrer børnene til det.

Eks. Et barn tager en lille kande for at hælde vand op. Den voksne siger: "Er den tung?" Herefter tager hun kanden og hælder op for barnet.

BH; På legepladsen bevæger de voksne sig rundt på legepladsen og opsøger børnene. Ind imellem slår de sig ned i sandkassen eller en bænk og er tættere sammen med børnene. Der er mange samtaler med børnene omkring mange forskellige ting. Både samtaler startet af børn, men også af voksne.

2. Trivsel

Hvordan er det relationelle samspil?

Det opleves i hele institutionen, at der er et tæt samspil mellem børn og voksne. Børnene virker meget trygge, både når de er alene og når de er sammen med andre børn og voksne. Ved besøget er det ikke på noget tidspunkt oplevet, at børn har gået rundt alene medmindre de selv har valgt det.

Trivsel

Tegn hos børn

- Børnene virker glade.
- Børnene viser engagement, nysgerrighed og optagethed.
- Børnene indgår i ligeværdige udviklende relationer med hinanden.
- Børnene opsøger de voksne, hvis de har brug for støtte.

Både i BH og VG er børnene optagede af de aktiviteter, som er sat i gang. De får også mulighed for at forlade en aktivitet, hvis de er "færdige" med den. Både store og små opsøger de voksne, hvis de har brug for hjælp.

Eks. Et vuggestuebarn vil have noget på en hylde lidt højt oppe. Barnet siger et enkelt ord til en voksen og nikker for fuld kraft, da den voksne udtrykker, hvad barnet ønsker med ord. Både ude og inde virker børnene glade og tilfredse. De indgår i større eller mindre grupper, og deres lege understøttes af de voksne efter behov.

Tegn hos voksne

- De voksne virker glade – på en professionel måde.
- De voksne viser omsorg, fagligt engagement og optagethed.
- De voksne hjælper børnene på en anerkendende måde ved konflikter.

I hele institutionen er der en rar stemning. De voksne virker glade og engagerede i deres arbejde. De er meget nærværende og tilstede i aktiviteterne. Ved konflikter er de voksne gode til at anvise andre handlemuligheder og understøtter børnene i at komme ud af konflikten. Der opleves faktisk kun konflikter i vuggestuen, hvor to børn gerne vil have den samme bil.

Ved frokosten på stue 2 er der et barn, som er meget ked af det. Barnet er vredt og råber. En voksen følger efter barnet og taler roligt til barnet. Efter et stykke tid kommer de begge ind på stuen, og barnets tallerken flyttes over til denne voksnes bord. Det italesættes, at barnet gerne vil sidde der i dag. Under resten af frokosten er barnet helt roligt og taler med den voksne og de andre børn.

3. Sprog

Hvordan arbejdes der med verbal og nonverbal kommunikation?

Læreplanstemaet sprog er i fokus året rundt. Så der er opmærksomhed på at sprog er en del af alle aktiviteter.

Der er små hylde med bøger, hvor forældrene kan se, hvordan der arbejdes med "Læseleg mini", samt en beskrivelse, som forældrene kan læse, hvis de har lyst. Der er flere steder hængt bogstaver op, der er "fokusord" og der er piktogrammer, som bruges aktivt til f.eks. samling.

Ved samling er der rutiner for brug af piktogrammer. Et barn er "vært". Barnet råber børnene op efter en billedtavle, herefter kigges der på dagens program, som der er sat op på en lille tavle med piktogrammer. Barnet kender forløbet og bevæger sig hjemmevant gennem alle billederne. Der er ikke dialog omkring det efterfølgende.

Tegn hos børn

- Børnene viser interesse for det talte sprog og prøver at udtrykke sig sprogligt.
- Børnene stiller nysgerrige undersøgende spørgsmål.
- Børnene lytter til hinanden og til de voksne.
- Børnenes nonverbale kommunikation, eksempelvis kropskontakt, virker afstemt.

I vuggestuen er der masser af kommunikation både børnene imellem og børn/voksne. De små bruger meget enkelte ord og kropssprog for resten. Børnene er vant til dette og agerer på baggrund af det.

Eks. En lille pige sidder ved bordet til frokost. Hun kigger på mig og blinker så med øjnene mens hun kigger på mig. Jeg gør det samme til hende. Sådan kommunikerer vi i et par minutter. Pige smiler imens.

I børnehaven er der masser af kommunikation. Her kan børnene bruge det verbale sprog. De er meget nysgerrige og spørger mig om mange ting. Der er også mange samtaler børnene imellem. De taler om mange forskellige ting både med de voksne og med hinanden.

Børnene (BH) bruger også det skrevne sprog og vil gerne skrive. De er meget interesserede i, hvad det er jeg skriver og bliver inspireret til selv at skrive.

Eks. Et barn sidder ved siden af mig og kigger på jeg skriver. Barnet fortæller, at det godt kan skrive "is". Barnet vil gerne skrive et konkret ord, og beder mig om at skrive det, så barnet kan skrive efter. Undervejs fortæller barnet, at "A" er også i barnets navn. Is starter med "i" osv. Barnet udviser en meget stor interesse for bogstaverne og efterspørger mere viden.

Tegn hos voksne

- De voksnes kommunikation med børnene er anerkendende og kendetegnet ved respekt.
- De voksne viser nysgerrighed for hvad børnene siger og reagerer relevant.
- De voksne muliggør, at børnene kan færdiggøre deres sætninger.
- De voksne stiller åbne, undersøgende spørgsmål, der understøtter børnene i deres optagethed.
- De voksne skaber muligheder for at børnene kan bruge og udvikle deres sprog i planlagte aktiviteter, som eksempelvis dialogisk læsning eller samling.
- De voksne arbejder målrettet med sprog i forbindelse med hverdagsrutinerne, som eksempelvis ved måltiderne.
- Der er overensstemmelse mellem den verbale og nonverbale kommunikation hos de voksne.

De voksne bruger deres sprog hele tiden i forhold til børnene. Samtidig holdes der pauser, så de voksne kan nå at få børnenes reaktion med i kommunikationen. Dette gør sig særligt gældende i vuggestuen, hvor det talte sprog ikke er lige så veludviklet.

Ved samlingen lægges der op til på en relevant måde at tale om, hvad der skal ske og er sket i løbet af dagen. Samtidig gøres det på en måde, så der ikke opstår utålmodighed hos de andre børn. Der tegn på, at der arbejdes med dialogisk læsning, dog overværer jeg ikke nogen aktiviteter på dagen.

De voksne understøtter handlinger med ord.

Eks. "Nu skal vi have knive på bordet", når der dækkes bord. "Nu skal vi spise frokost", når madvognen kommer ind.

De voksne er meget nærværende i deres kommunikation, så kropssprog og mimik følges ad med deres sprog.

4. Indretning

Hvordan arbejdes der med indretning? (Indenfor og på legepladsen)

Cirklen er et stort hus med tre afdelinger og tre legepladser. Lige nu er den ene afdeling (Oasen) ved at blive renoveret. Der er således mulighed for at tænke indretning på en helt anden måde end tidligere.

Det øvrige hus er af ældre dato, men fremstår pænt og velholdt. Der er for nylig blevet malet i det meste af vuggestuen efter en større vandskade. Lokalerne fremstår lyse og venlige. Den sidste afdeling (Boblen) fremstår lidt mere slidt i forhold til maling. Dog er der på en stue blevet malet så alle vægge er hvide.

Legepladsen (Oasen) er stor og rummelig. Der er mulighed for mange forskellige aktiviteter.

Generelt er der i hele huset rigtig mange opslag/papirer m.m. Både noget målrettet forældrene og noget målrettet personalet. Flere steder efterlader det et noget rodet indtryk.

Tegn vi ser efter

- Indretningen afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- Børnene anvender rummene og de tilgængelige materialer.
- Voksne anvender rummene og de tilgængelige materialer.

Vuggestuen

Der er en fin indretning med mulighed for smås legekroge, hvor funktionen afspejles i indretningen. F.eks. dukkekrog, madras på gulvet. Der er mange muligheder for forskellig leg på stuen i mindre grupper.

Børnene er opmærksomme på de ting, der er på hylderne og efterspørger det med tegn og ord, så de kan lege med det.

Boblen

De to stuer jeg besøger er lidt forskellige (den ene er lige blevet malet), men generelt i Boblen er der mange ting. Hylder virker nærmest overfyldte og der er flere reoler, hvor det kan være svært at se, hvordan børnene skal kunne overskue at vælge, hvad de vil lege med.

Der er mange relevante ting, som kan understøtte forskellige pædagogiske aktiviteter. Ved besøget bliver det ikke brugt, da der foregår andre aktiviteter (frokost og yoga).

Ved samling understøtter et lille piktogram, hvad der skal ske i løbet af dagen, men selve piktogrammet hænger nederst på en dør med mange ting over og ved siden af, og bliver dermed gemt lidt af vejen.

Legeplads/Oasen

Legepladsen er stor og velindrettet. Alle kroge udnyttes og der er mulighed for fysiske udfoldelser. Lige nu er der slået et telt op, så børnene fra Oasen har mulighed for at søge ly. Der er ligeledes lige blevet etableret en hytte, hvor børn og voksne kan lave andre aktiviteter.

Det bliver spændende at besøge Cirklen igen, når Oasen er flyttet ind.

5. Organisering

Hvordan organiseres det pædagogiske arbejde?

Der er en meget høj grad af organisering. Der afholdes der hver morgen et morgenmøde, hvor der er deltagelse fra hver stue samt ledelse. På mødet gennemgås den aktuelle dag i forhold til antal personale, børn, møder og aktiviteter. Det er således også muligt at inspirere hinanden ved dette møde i forhold til det aktuelle læreplanstema. Der laves ugeplaner til forældrene, som kan ses på Tabulex.

Tegn hos børn

- Børnene kender overgangsrutinerne og mestrer overgangene.
- Der opstår ikke unødvendig ventetid.

Vuggestuen

Det virker som om børnene kender til overgangene. På dagen er der ingen børn, som deltager i dækning af bord eller præsentation af maden ved frokosten. Der udvikles ingen konflikter i ventetiden, da tiden benyttes til at tale om formiddagens aktiviteter.

Børnehaven

Det er tydeligt, der er en kendt organisering. Børnene virker rutinerede i at vide, hvordan dagen er organiseret. Den ventetid som opstår udnyttes til små aktiviteter.

Tegn hos voksne

- Organisering afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- De voksne forbliver i aktiviteten.
- Dagens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.
- Der arbejdes med en tydelig rollefordeling.
- Der arbejdes med mindre grupper.
- Overgange er organiseret således, at der ikke sker konfliktoptrapning.
- Organiseringen er synlig, eksempelvis i form af bordplaner, piktogrammer, mm.

Organiseringen på dagen opleves som meget velovervejet. De voksne bliver i de aktiviteter, som de sætter i gang og har fokus på børnene.

Jeg har fået oplyst, at der på dagen er 7 på uddannelse og 2 er syge. Der er på intet tidspunkt en oplevelse af, at der mangler nogen. Alle voksne er optagede af de aktiviteter, som de har gang i. Der er ingen telefoner som ringer eller andre forstyrrelser. Der foregår opdelte aktiviteter på alle stuer i mindre grupper.